
УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІКОЮ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

УДК 338.24:004

С. М. ШКАРЛЕТ,
*професор, доктор економічних наук,
заслужений діяч науки і техніки України,
ректор Чернігівського національного технологічного університету*

ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЙ РОЗБУДОВИ ЕКОНОМІКИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ТИПУ З МЕТОЮ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ *

Ідентифіковано та показано етапи моделювання нової структури економічної системи, розглянуто їх характеристики. Застосовано методику кореляційно-регресійного аналізу для дослідження етапів життєвого циклу макргенерації. Сформовано та класифіковано стратегії макросистемної еволюції української економіки в контексті забезпечення високого рівня економічної безпеки та розроблено об'єктивні таблиці вибору пріоритетів для національної економічної системи на будь-якому етапі її життєвого циклу.

Ключові слова: стратегія, економіка інформаційного типу, економічна безпека, макросистемна еволюція, макргенерація.

S. M. SHKARLET,
*Professor, Doctor of Econ. Sci.,
Honored Worker of Science and Technique of Ukraine,
Rector of the Chernihiv National University of Technology*

FORMATION OF STRATEGIES OF DEVELOPMENT OF AN ECONOMY OF THE INFORMATION TYPE WITH THE AIM TO ENSURE STATE'S ECONOMIC SECURITY

The stages of modeling of a new structure of the economic system are identified, considered, and characterized. A method of the correlation-regression analysis is used to study the stages of the life cycle of a macrogeneration. Some strategies of the macrosystem evolution of Ukraine's economy are formed and classified in the context of the ensuring of a high level of the economic security. The objective tables for the choice of priorities for the national economic system on any stage of its life cycle are given.

Keywords: strategy, economy of the information type, economic security, macrosystem evolution, macrogeneration.

Актуальні суспільно-політичні та соціально-економічні перетворення в Україні порушують ряд питань, від розв'язання яких залежить не тільки подальший поступ держави в єдине поле передових країн світу, але й здатність державного утворення

Шкарлет Сергій Миколайович (Shkarlet Sergii Mykolaiovych) – e-mail: shkarlet@ukr.net.

* Стаття публікується в авторській редакції.

мобілізувати сукупність усіх матеріальних і духовних сил для досягнення ендегенно-економічного зростання або вирішення нагальних завдань сучасного державотворення. Нинішні безпрецедентні за масштабами глобалізаційні процеси в макроекономіці, транснаціоналізація найпривабливіших секторів (зокрема, електроніки, автомобілебудування, нафтопереробної та хімічної галузей промисловості, транспорту і зв'язку) світогосподарської системи, перетворення транснаціональної фінансово-кредитної олігархії на політичну еліту міждержавних об'єднань свідчать про перехід до тотального впорядкування світового співтовариства. Варто підкреслити, що в основу даного процесу закладено ідею інтернаціоналізації технологічного способу виробництва й відносин економічної власності на засадах реалізації диверсифікованого контролю високотехнологічних держав над суміжними територіями (регіонами чи районами), їх економічним простором з вільним доступом до стратегічних ресурсів і насамперед до фінансово-економічного, сировинного, комунікаційного, наукового та, що вкрай важливо, інформаційного потенціалів.

Отже, лише шляхом всебічного розширення, поглиблення та інтенсифікації процесу вироблення, нагромадження, трансформації й раціонального використання науково-технічної інформації можна забезпечити соціально-економічні та суспільно-політичні досягнення будь-якою державою світу постіндустріального етапу розвитку.

Визнана класифікація національних економічних інтересів (НЕІ), запропонована науковому загалу сучасної України представниками національної економічної науки [1–8], ступені важливості інтересів, належних до макросистемної еволюції держави, диференціює саме на життєво важливі для будь-якої країни (особливо для України), оскільки вони не тільки детермінують розвиток економічної сфери, але й забезпечують державний суверенітет, територіальну цілісність і недоторканність кордонів. Отже, слід визнати, що модернізація економічної системи України у своєму економічному піднесенні — від зародження ідеї її багатокомпонентної структури до створення умов для самоорганізації, якісного зростання ендегенних параметрів, гальмування чи стабілізації, чи відродження — повинна здійснюватися у кілька етапів, що складають життєвий цикл національного господарства із своєрідними архетипами культури, природного середовища та ноосфери для розбудови в державі економіки інформаційного типу.

Теоретичним і прикладним аспектам вирішення багатогранних проблем управління забезпеченням економічної безпеки в цілому та інформаційної зокрема присвячені праці видатних українських і зарубіжних науковців: О. Алімова, О. Амоші, Б. Данилишина, В. Гейця, В. Микитенко, Г. Ситника, М. Чумаченка та інших.

Проте є гостра потреба в дослідженні макросистемної трансформації національної економіки та формуванні стратегій розбудови економіки інформаційного типу. Отже, **мета статті** — дослідити особливості функціонування економіки інформаційного типу та формування стратегій її розбудови в контексті забезпечення економічної безпеки держави.

Безліч внутрішніх зв'язків між елементами економічної системи України створюють структуру, декомпозиція якої дозволяє визначити її первинні складові — конститутивно-ключові параметри. Тому еволюційний механізм макросистемної трансформації національного господарства й оновлення останніх дозволяє стверджувати, що елементів у новій українській макрогенерації може бути тільки певна кінцева кількість. Таким чином, структура національної економіки повинна складатися з обмеженої кількості елементів, які можуть мати лише її властиві сутнісні ознаки. Саме в межах розвитку теорії еволюціогенетики використання інституційо-

нальних матриць (східного та західного типів) дозволить вирішити вказані проблеми та визначити головні вектори цивілізаційного простору України XXI ст., специфіку розвитку її економічної системи.

Наукове узагальнення і систематизація знань теорії соціо- та еволюціогенетики, накопичених при вивченні соціальних і економічних систем, світоглядно-методологічне осмислення констант і варіативності економічного зростання допускають обчислення мінімально та максимально можливих (мінімаксних) меж еволюційних перетворень. З огляду на це, можна говорити про конститутивну властивість української економічної системи самоподібності (не тільки до самоорганізації) та назвати її ключовою ознаку – фрактальність, що відрізняє пропоновану в дослідженні парадигму циклічно-генетичного формування нового типу макрорегенерації (та її еволюцію) від традиційних підходів до розкриття характеристик і прогнозування для параметрів національних економік, які вимагають нагальної перебудови з набуттям когнітивно-інформаційних ознак у контексті забезпечення сталого розвитку держави.

Побудова когнітивно-інформаційної структури національної економіки – трудомістке завдання, яке пропонуємо здійснювати за алгоритмічними процедурами, що дозволять автоматизувати процес моделювання та виокремити весь склад елементів і підсистем макрорегенерації. Проте при подальшому нарощуванні трансформаційного впливу на гомеостатичну систему держави (соціум) у разі обґрунтування пріоритету певних цілей можливими є спрощення завдань, удосконалення процедур моделювання ієрархій і блоків для адаптації до стратегічних регіональних систем, нових фазових портретів (структур-атракторів) окремих галузей і до прогнозування процесу еволюції проривних технологій та високотехнологічної продукції (ВТП). Саме елементи останнього макроутворення пов'язуються так, що зміна кожного важливого параметра системи забезпечення ендогенного зростання української економіки неминуче викликає зміну інших, однак цей рух завжди орієнтований на певний кінцевий стан, який, проявившись, знов стає новим (хоча саме він і віддзеркалює різні динамічні зміни у сутності вже іншої системи – управління забезпеченням економічної безпеки).

Вважаємо, що опрацювання модельних рішень формування нового фазового портрету національної економіки слід здійснювати із дотриманням послідовності розкритих автором (на основі базових положень теорії еволюціогенетики, термодинаміки та детермінованого хаосу в контексті розвитку теорії національної безпеки) закономірностей (табл. 1).

Таблиця 1

**Формування нової структури економічної системи
відповідно до її місії та складності виконуваних нею завдань у контексті створення
в Україні економіки інформаційного типу ***

Етапи формування	Характеристика та послідовність їх реалізації
1. Змістова постановка завдання щодо реалізації політики макросистемної еволюції для розбудови в державі економіки інформаційного типу	На основі системного аналізу здійснити діагностику складної системи для виокремлення ключових складових і процесів, визначених зв'язків і залежностей між її елементами. Цей етап не піддається суворій формалізації та регламентації, тому результатом є таблиця з цільовими елементами й когнітивно-інформаційними зв'язками між ними. При цьому враховано рівень загроз економічній системі та потенціальні кризи, які згруповано за різними класифікаційними системно-універсальними ознаками

Закінчення таблиці

2. Презентація певної економічної макроструктури у вигляді фрактального графа	Для побудови графа відповідно до кількості елементів встановити вершини, а зв'язки між підсистемами є ребрами графа. При цьому, якщо зв'язки є односпрямованими, то відповідно їм встановити дуги орієнтованого графа, а за ними сформувати підсистеми. У разі невідповідності зв'язків будується неорієнтований граф – цей етап повністю формалізовано, отримано графічний образ графу (для візуального аналізу) або у вигляді матриці суміжності
3. Розпізнання фрактальності графа	Найскладніше піддається формалізації, але завдяки використанню таблиць (матриць) урахування ступеня вагомості (важливості) всіх вершин та виокремленню множини вершин, зроблено висновок щодо самоподібності та самоорганізованості графа. Зазначеному висновку передують, за результатами аналізу відповідності елементів і зв'язків, встановлення вершин і ребер, які порушують його організованість, а відтак, є можливість коригувати ієрархію
4. Побудова моделі перед-фрактального графа	Виконання повністю автоматизоване. Результат – передфрактальне дерево, представлене в графічній або матричній формі. Висновки щодо основних елементів чи підсистем макрогенерації застосовуються при розробці технології управління розвитком складових системи
5. Аналіз вихідного та модельного графів	Здійснено порівняння структури макрогенерації, пошук невідповідностей і зроблено висновок щодо життєздатності, індивідуальної надійності, організованості системи на даний час, а також про якість й адекватність модельного графа
6. Застосування графічної моделі структури інформаційного типу	За умови побудови структури макрогенерації на запропонованих засадах її можна використовувати для формалізації та оптимізаційних завдань, пов'язаних з підвищенням ефективності функціонування самої системи, а також для прийняття рішень щодо подальшого розвитку та вдосконалення її структури, оскільки на основі графа може бути отримано прогноз майбутнього стану макрогенерації та траєкторію розвитку певних складових підсистем
7. Розробка моделі стратегічного управління та спрямування процесів макросистемної еволюції української макрогенерації в контексті формування економіки інформаційного типу	Включає такі процеси: 1) формування мети оновленої макрогенерації; 2) обґрунтування умов реалізації набору стратегій її розвитку, принципів, критеріїв оцінки ефективності, пріоритетів їх реалізації та основних напрямів еволюції багатокomпонентної системи; 3) створення етапів реалізації стратегій розвитку з розробленням ресурсно-функціонального механізму запровадження стратегічного набору. До моделі системи включено механізми її формування, що у замкнутому ланцюгу забезпечують її органічне функціонування та результативність при повному задоволенні потреб в інформаційному, програмному, методичному забезпеченні – для здійснення стратегічного управління макросистемною еволюцією національної економіки та забезпеченням економічної безпеки держави

* Узагальнено та систематизовано автором за науковими положеннями, обґрунтуваннями та гіпотезою, опрацьованими у [4].

Проте, всупереч поставленій цілі – забезпечити високі темпи економічного зростання в Україні, – у сформованій новій макрогенерації може діяти деструктивний симбіоз зовнішніх політичних сил і внутрішніх крос-наукових об'єднань, які здатні запустити механізми самознищення економічної системи. Тому національна економіка здійснюватиме тільки циклічно-коливальні дії (депресії чергуватимуться короткостроковими періодами "сталого" розвитку – зміною якісних параметрів макроструктури), які тільки здаються рухом, а насправді перетворюються на інволюцію держави [4].

Для усунення цієї вади, на нашу думку, необхідно:

- 1) дотримуватися визначених конститутивно-ключових принципів і правил на основі використання системно-комплексних, ресурсно-функціональних, об'єктно-цільових і синергетично-феноменологічних підходів, а також умов функціонування складної системи в нестабільному економічному середовищі;
- 2) концентрувати зусилля у певних сферах, що стануть каталізаторами макросистемної еволюції держави;
- 3) забезпечити пропорційність розподілу національних ресурсів і дисипацію додаткових для виконання поставлених завдань;
- 4) розробити комплекс взаємозв'язаних показників, регуляторів і підойм впливу для досягнення окреслених орієнтирів.

Проте односторонність існуючих підходів до вирішення проблем проектування життєвого циклу економічної системи, складу системи економічної безпеки та добору сукупності найвагоміших об'єктів для локалізації зусиль можуть стати родовим деструктивним фактором стосовно інших аспектів забезпечення базових НЕІ, а саме – збільшення загроз національній безпеці.

Це зумовить “автоматичне” поширення каталітичних взаємозв'язків у всіх сферах суспільного життя держави, активізацію різноспрямованих і гіпотетичних напрямів еволюції як економічної та соціально-економічної систем України. Економічне зростання, благополуччя та безпека країни не тільки зумовлені масштабами контрольованих нею територій, сировинними запасами та людськими ресурсами, а й пов'язані з напрямками еволюції європейських держав, що вимагає адекватної реакції з боку владних структур на виникнення нових регіональних або глобальних систем.

Отже, фундаментального осмислення та подальшого розмежування у практиці державного управління потребують такі явища, як “життєвий цикл економічної системи” та “циклічність розвитку економічної системи”. Їх ототожнення має штучний характер і не відбиває ймовірного варіанта їх взаємодії на конфліктній основі [7]. Попереджуючи кризові явища (у тому числі й когнітивно-інформаційні) в усіх сферах життєдіяльності, пов'язані з екстенсивно-механістичним розумінням політичною елітою проблем життєвого циклу економічної системи (підсилених суспільно-психологічною інертністю), принципів і механізмів досягнення виправданих темпів економічного зростання, пропонуємо власну категорію-детермінанту спрямованості загальноекономічного прискорення.

Таким чином, життєво важливі інтереси українського суспільства та особистості повинні бути не тільки демонтовані до рівня НЕІ, але й закріплені у змістових координатах сучасного поступу України, з опорою на цільові програми розвитку найвагоміших для ендогенного зростання об'єктів продукування процесів локальної самоорганізації на засадах пізнання динаміки результативних макрогенерацій. Дана теза визначає еволюціогенетичний світогляд і феноменологічну культуру прийняття оптимальних рішень в екстремальних ситуаціях суспільної еволюції, періоди руйнації інституціональних матриць, культури, історичних і духовних традицій, комплексна дія яких протягом тисячоліть гарантувала Україні системну самовідтворюваність людського буття. З огляду на це, для ідентифікації “точок зростання” української економіки слід поєднати декілька груп елементів:

- 1) сукупність базових, відправних ідей, принципів, настанов щодо забезпечення раціонального використання та розвитку стратегічного потенціалу, дію яких розраховано на тривалу історичну перспективу;

2) цільові програми, плани і рішення, обґрунтовані згідно з принципами ендogenous економічного зростання (співвідношення швидкості технічних і технологічних змін, характеру впливу на економіку соціальних, політичних, екологічних, демографічних, культурних та інших факторів, врахування економічних циклів тощо). За їх допомогою реалізується дієва політика макросистемної еволюції за рахунок як екзогенного й ендogenous технічного прогресу, так і збільшення масштабів виробництва;

3) субструктурні елементи національної економіки, активізація діяльності яких дозволить у разі ресурсно-функціонального забезпечення можливостей розвитку та раціонального використання потенціалів системно-універсального спрямування досягти визначених орієнтирів;

4) обмеження, тобто такі умови, які не можна реалізувати в принципі, що само по собі вже є важливим. Не випадково найвагоміші економічні закони, переважно, формулюються як правила заборони *, які унеможливають інтенсифікацію процесів розбудови економіки інформаційного типу.

Отже, при проектуванні життєвого циклу економічної системи та доборі об'єктів локалізації зусиль пропонуємо, з урахуванням особливостей методу звуження кола пошуку, що забезпечується використанням, поряд з фрактальними графами, методів економіко-математичного моделювання на основі багатofакторних модельних рішень, використовувати також комплекс поліноміальних моделей з елімінуванням (виключенням) змінних на базі автоматичного вибору пріоритетного показника чи напряму концентрації зусиль (за впливом кореляційного зв'язку незалежних змінних на залежні).

Важливо зазначити, що правила попередження наведених подій і виникнення можливих диспропорцій у темпах зростання чи трансформації кожної складової системи вимагає чіткого дотримання логічної послідовності кроків.

Алгоритмізація 17 конститутивно-ключових етапів розробки стратегії макросистемної еволюції гальмує рух української економіки до неперспективних (або навіть глухих) конусів розвитку та дозволяє вдосконалити технології управління забезпеченням економічної безпеки. Визначення на підставі виокремлених закономірностей, взаємозалежності та взаємостимулювання змінних (функцій підсистем) з певною ймовірністю відбувається в макроструктурі, що полегшує виконання суб'єктами управління регулюючих дій [9].

Побудові прогнозу макропоказників динаміки трансформації економічної системи держави передували такі процедури:

1) побудова часових трендів за 97 макропоказниками, а за методикою кореляційно-регресійного аналізу з побудовою матриць парних коефіцієнтів кореляції — відбір "найвпливовіших" елементів за фрактальним розподілом;

2) оцінка вкладу незалежних змінних у загальноекономічне прискорення за розробленим у дослідженні алгоритмом дозволяє класифікувати останні за вагомістю для побудови багатofакторних модельних рішень;

3) побудова кореляційних матриць між основними показниками для визначення об'єктів локалізації зусиль в умовах ресурсних обмежень.

Для опрацювання етапів життєвого циклу макрогенерації використано методу кореляційно-регресійного аналізу, який розпочато з побудови матриць парних коефіцієнтів кореляції. Сформовану в дослідженні сукупність вихідних даних (97 показників за 2008–2013 рр.) використано як для дисперсійного аналізу, так і

* Детальніше див. [7].

для тестування ретроспективних трендів при стохастичному прогнозі (в нейромережах) [3; 4].

При цьому слід підкреслити, що урахування щільності зв'язків дозволило виокремити 47 незалежних змінних, 23 з яких мають вагомий вплив на темп зростання національної економіки та її когнітивно-інформаційні зрушення.

Обґрунтування світоглядно-методологічного уявлення не тільки про спрямованість зв'язків у цільових підсистемах системи економічної безпеки держави, але й про щільність і вагомість впливу показників-індикаторів різної гетерархії на індекс зростання кількісних значень ВВП, а також оцінка значущості певних множин за коефіцієнтами кореляції та значень t -статистик дали можливість сформулювати матрицю приватних коефіцієнтів з включенням найрезультативніших ознак для вибору основних регресорів. Отже, саме з використанням системи багатофакторних моделей для отримання достовірних значень змінних побудовано прогноз найвагоміших факторів впливу на макропоказники до 2030 р. за умови концентрації зусиль на відповідних об'єктах з дисипацією національних ресурсів за розрахунками, наведеними в кореляційній матриці між основними регресорами. Завдяки останній, на наше переконання, і забезпечено ефективність функціонування проектних елементів нової макрогенерації інформаційного типу.

При цьому на базі значень парних коефіцієнтів потенціальних субструктур економічної системи України (спрямованої до набуття когнітивно-інформаційних ознак) вдалося встановити:

1) сумарний рейтинг кожної незалежної змінної за формалізованими автором поліноміальними моделями передбачає елімінування незначних впливів на траєкторію національної економічної системи:

а) зовнішню і внутрішню вагу процесів макросистемної еволюції в кожній підсистемі, їх результативні ознаки та вектори, що управляють їх розвитком, для забезпечення загальної спрямованості макроекономічної динаміки системи;

б) часові проміжки форвардних змін, етапність життєвого циклу національної економіки з дисипацією на кожній стадії ресурсів за визначеними конститутивними об'єктами, комплексність, послідовність та ієрархію дій відповідно до пропонуваної в дослідженні циклічно-генетичної концепції, за якою відтворено оптимізаційний склад макроекономічної моделі формування в Україні економіки інформаційного типу;

2) класифікацію варіантів (набору) стратегій макросистемної еволюції держави з набуття економічною системою когнітивно-інформаційних властивостей до сталого розвитку;

3) пріоритетні завдання і створено цільові програми за об'єктами докладання зусиль та етапи їх реалізації до 2020 р. з обґрунтуванням основних вимірів, особливостей і напрямів імплементації за локальними елементами;

4) кількісне співвідношення додатково привнесених і національних ресурсів системно-універсального функціонування з їхнім розподілом за пріоритетами парної кореляції, визначеними орієнтирами експоненціального зростання;

5) прогнозні значення основних макроекономічних показників промислового виробництва (мінімаксні) за двома сценаріями розвитку подій в державі до 2025 р. у випадку:

а) інерційного розвитку галузей реального сектору економіки;

б) реалізації стратегії макросистемної еволюції в контексті розбудови інформаційного типу економіки в державі;

б) зовнішні умови забезпечення ефективності дії методик і матеріалізації методологічних засад щодо вирішення проблем розбудови економіки інформаційного типу в межах держави, тобто системно-універсальної форми нової макроренерації за рахунок обґрунтування пріоритетів економічного зростання при повній і частковій реалізації системоутворюючих чинників за чотирма сценаріями розвитку подій, а саме:

а) інерційності розвитку національного господарства;

б) впровадження в країні моделі інноваційного розвитку національної економіки (проте в умовах ресурсних обмежень);

в) реалізації стратегії макросистемної еволюції протягом останніх 6 місяців 2014 р. з дисипацією ресурсів різної природи відповідно до визначених у даному дослідженні домінуючих видів економічної діяльності (наукомістких та базових для певного регіону);

г) синхронізації процесів макросистемної еволюції з одночасною реалізацією оптимальної для України моделі формування інформаційної економіки;

7) мінімально допустимі (у разі інерційного розвитку української економіки з коригуванням щільності значень ознак опору процесам транснаціоналізації та кореляцією державної політики з когнітивно-інформаційними детермінантами) та максимально можливі (у разі запровадження в практику управління розробленої стратегії макросистемної еволюції на засадах реалізації оптимальної для України макроекономічної моделі розбудови інформаційної економіки) значення основних макроекономічних показників, а також показники економічної динаміки в Україні до 2025 р.;

8) значення щільності та вагомості впливу кожного з наведених елементів системи на темпи загальноекономічного прискорення, а також зниження розмірності вхідних параметрів (з 97 до 9), що дозволило поетапно сформувати вихідну матрицю головних конститутивних ознак нової макроренерації, за якою виявлено закономірності макросистемної еволюції української економіки до 2025 р.

Побудова поліноміальних модельних рішень з елімінуванням змінних, а також сформована матриця парних кореляцій дозволили:

1) знизити розмірність (з 97 до 7 незалежних змінних) за рахунок інкорпорації найінформативніших ознак впливу на процеси трансформації економіки до її когнітивно-інформаційного вигляду;

2) графічно подати центри докладання зусиль у вигляді вихідної матриці з обґрунтуванням складу об'єктів;

3) спрогнозувати сучасні закономірності еволюції національної економіки до 2025–2030 рр. (за матрицею об'єктивних навантажень);

4) класифікувати просторово-часові ознаки основних компонент макросистемної еволюції в Україні для розробки оптимальної для країни моделі розбудови економіки інформаційного типу;

5) систематизувати об'єкти, галузі, види економічної діяльності за вихідними ознаками їх впливу на індекс зростання ВВП;

б) побудувати діаграму розсіювання об'єктів у просторі ключових чинників загальноекономічного прискорення за допомогою дискримінантного аналізу, яка спростувала існуючі засади реалізації різного роду державних стратегій, оскільки їхні складові не підпорядковуються нормальному (багатовимірному) закону максимізації ефективності при мінімізації витрат на її досягнення.

Зазначені детермінанти дозволяють здійснити класифікацію набору стратегій (табл. 2) та розробити об'єктивні таблиці вибору пріоритетів для національної еко-

номічної системи на будь-якому етапі її життєвого циклу. Це сприятиме гнучкому реагуванню параметрів (детермінант) економічної системи на зміну гео економічної чи геополітичної ситуації в країні та світі, а також перманентному вдосконаленню технології управління розвитком інформаційного потенціалу держави.

Таблиця 2

Класифікація стратегій розбудови економіки інформаційного типу в контексті забезпечення економічної безпеки

Критерії класифікації	Характеристика стратегій розбудови економіки інформаційного типу
Характер еволюційних змін	<i>Спрощення</i> функцій і завдань або зменшення масштабів трансформаційних змін у межах національної економічної системи; <i>ускладнення</i> або розширення специфічних функцій і місії економічної системи за рахунок інкорпорації до її детермінант системно-універсальних завдань і пріоритетів
Вирішення завдань певного цілеспрямування держави	<i>Активна</i> – використання додаткових ресурсів (привнесених через межі багатокomпонентної системи), національних можливостей та резервів для забезпечення самоорганізації та економічного зростання, створення конкурентних переваг за рахунок стимулювання активності потенціалів системно-універсального функціонування та форвардної дисипації ресурсів у “точках зростання” (певних базових видах економічної діяльності чи галузях суспільної практики); <i>нейтральна</i> – підтримання стійкості та стабільності в межах економічної системи й досягнутого темпу зростання, забезпечення оптимальних режимів функціонування субструктурних елементів; <i>обмежена</i> – усунення окремих структурних диспропорцій, стабілізація чи поступове зростання в окремих галузях та виробництвах або кластерах при концентрації власних ресурсів і засобів реалізації енергетичної, економічної, інноваційно-інвестиційної, науково-технічної та культурної політик; <i>комбінована</i> – вирішення завдань щодо резервування (структурно-інформаційного, загального, динамічного) для забезпечення живучості багатокomпонентної системи; акумулювання резервів часу, інформації в окремих елементах з метою їхнього застосування у певний період для досягнення максимально можливого загально економічного прискорення в межах держави чи забезпечення певною мірою надійності функціонування національного господарства в умовах ресурсних обмежень
Масштаб еволюційних змін	<i>Загальнонаціональна</i> – є носієм державних економічних інтересів, передбачає активний вплив на всі сфери життєдіяльності за рахунок їхнього розвитку на паритетних засадах, ліквідацію суперечностей та диспропорцій між цільовими підсистемами, в межах яких генеруються когнітивно-інформаційні властивості; <i>локальна</i> – локалізація або ослаблення деструктивних впливів в окремих субструктурах, запровадження методів і підойм управління та регулювання на мезорегіональному рівні для їхньої адаптації до різких змін у внутрішньому та зовнішньому середовищі функціонування
Рівень управління	<i>Основна</i> – найважливіший елемент самовизначення держави, тісно пов’язаний з характеристиками суспільно-політичного та інформаційного життя і, відповідно, особливостями організаційної та етнічної культури, має їхні переваги і надає можливість формувати адекватні реальним процесам соціальну, наукову, ресурсну та промислову стратегії, встановлювати перелік результативних цільових функціоналів для базових субструктурних елементів; <i>тактична</i> – вирішення комплексу завдань щодо досягнення цілей функціонування економічної системи України у найкоротші строки; реалізація превентивних заходів щодо запобігання впливу

Закінчення таблиці

	<p>деструктивних факторів та упередження відхилень фактичних параметрів макрогенерації від їхнього прогнозованого рівня, деградації стратегічного потенціалу (на основі окреслених методом логічного проектування у довільно взятому інтервалі пріоритетних сфер життєдіяльності, суспільних та інформаційних відносин); <i>оперативна</i> – забезпечення загальноекономічного прискорення шляхом усунення наслідків ускладнення або унеможливлення реалізації завдань під впливом факторів прямої та опосередкованої дії; розробка цільових програм і комплексів оперативних заходів щодо раціонального використання інноваційних та інформаційних можливостей і, відповідно, щодо нарощення інтелектуального потенціалу України; формування й відбір ефективних регуляторів і підойм економічної, технологічної, культурної, структурно-функціональної та структурно-інформаційної політики з урахуванням історико-генетичних вимірів українського соціуму в контексті розбудови в Україні інформаційного типу економіки</p>
--	---

Отже, результати прогнозу до 2030 р. з використанням мінімально припустимих і максимально можливих макропоказників, у разі одночасної імплементації політики макросистемної еволюції та реалізації оптимальної для України моделі формування інформаційної економіки, стали основою для розробки конкретних рекомендацій щодо інформпорації існуючих доктринальних положень і державних програм ключових компонентів, опрацьованих відповідно до циклічно-генетичної концепції розвитку національного господарства для отримання загальноекономічного прискорення й соціального ефекту від їхньої реалізації [10–12].

Висновки

Функціональне призначення нової макрогенерації інформаційного типу є відображенням цільових настанов забезпечення ендогенного економічного зростання та високого рівня економічної безпеки з метою досягнення суспільної консолідації та формування інформаційного суспільства, що слугує запорукою цілісного сприйняття країнами ЄС української нації та її національної економічної системи. У свою чергу, активізація процесів макросистемної еволюції здатна захистити державно-економічний статус не тільки України, але й інших країн світу, що перебувають у стані перманентної трансформації та живуть в умовах істотних ресурсних обмежень.

Список використаної літератури

1. Алымов А.Н., Гончарова Н.П., Михно М.К., Лобанов В.В., Емченко В.Н. Стратегия структурной перестройки промышленности : моногр. ; [отв. ред. А.Н. Алымов]. — К. : Ин-т экономики НАН Украины, 2001. — 195 с.
2. Алымов А.Н., Гончарова Н.П., Емченко В.И., Лобанов В.В., Микитенко В.В. Динамизм развития производственного потенциала : моногр. ; [под ред. А.Н. Алымова]. — К. : Ин-т экономики НАН Украины, 2003. — 204 с.
3. Микитенко В.В. Корегування економічної політики держави в умовах транснаціоналізації світової економіки // Вісник економічної науки України. — 2008. — № 2 (14). — С. 110–117.
4. Жарова Л.В., Какутич Є.Ю., Хлобистов Є.В. Екологічне підприємництво та екологізація підприємництва: теорія, організація, управління : моногр. ; [за ред. Б.М. Данилишина]. — Суми : Університетська книга, 2010. — 240 с.
5. Микитенко В.В., Алимов О.М. Методологічні підходи з обґрунтування і прогнозування прогресивних технологічних систем у промисловості // Економіка промисловості. — 2003. — № 4 (22). — С. 48–57.

6. Амоша А.И., Иванов Е.Т., Прокопенко Н.Д., Иванов С.Е. Каноны и законы рынка : моногр. – Кн. 8: Экономическое проектирование. – Донецк : ИЭП НАН Украины, 2005. – 548 с.
7. Микитенко В.В., Демешок О.О. Технології управління забезпеченням економічної безпеки виробничо-економічних систем // Стратегія розвитку України: економіка, соціологія, право. – 2009. – Вип. 3–4. – С. 158–169.
8. Микитенко Д.О., Чупріна М.О. Управління інноваційним потенціалом – ключова детермінанта збалансованого розвитку економічної системи / Проблеми і перспективи інноваційного розвитку економіки України : матер. Міжн. наук.-практ. конф. – У 3 т. – Дніпропетровськ : Національний гірничий університет, 2009. – Т. 3. – С. 114–115.
9. Данилишин Б.М., Микитенко В.В. Феноменологічні альтернативи економічного зростання України : моногр. – У 2 т. – К. : РВПС України НАН України, Вид-во ЗАТ “Нічлава”, 2008. – Т. 1. – 336 с.
10. Микитенко В.В., Алимов О.М. Інваріантні виміри теорії політичної економії та практики управління в контексті реалізації технології цілеорієнтованого формування потенціалу сталого розвитку України // Економіст. – 2014. – № 4. – С. 6–12.
11. Данилишин Б.М., Микитенко В.В. Макросистемна еволюція економіки України : моногр. – У 2 т. – К. : РВПС України НАН України, Вид-во ЗАТ “Нічлава”, 2008. – Т. 2. – 320 с.
12. Смолянук В.Ф. Десуверенізація та економічна безпека України: динаміка взаємозалежності : матер. круглого столу “Державна політика забезпечення національної безпеки України: актуальні проблеми та шляхи їх розв’язання”. – К. : НАДУ при Президентові України, 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nationalsecurity.org.ua /2013/04/10/kruglijj-stil-19-02-2013-derzhavna-politika-zabezpechennya-nacionalno%D1%97-bezpeki-ukra%D1%97ni-aktualni-problemi-ta-shlyakhi-%D1%97kh-rozvyazannya/>.

References

1. Alymov A.N., Goncharova N.P., Mikhno M.K., Lobanov V.V., Emchenko V.N. *Strategiya Strukturnoi Perestroiki Promyshlennosti*, *otv. red. A.N. Alymov* [Strategy of a Structural Reconstruction of the Industry], edited by A.N. Alymov. Kiev, Inst. for Economy of the NAS of Ukraine, 2001 [in Russian].
2. Alymov A.N., Goncharova N.P., Emchenko V.I., Lobanov V.V., Mikitenko V.V. *Dinamizm Razvitiya Proizvodstvennogo Potentsiala*, *pod red. A.N. Alymova* [The Dynamical Character of Development of the Industrial Potential], edited by A.N. Alymov. Kiev, Inst. for Economy of the NAS of Ukraine, 2003 [in Russian].
3. Mykytenko V.V. *Koreguvannya ekonomichnoi polityky derzhavy v umovakh transnatsionalizatsii svitovoi ekonomiky* [Correction of state’s economic policy under conditions of transnationalization of the world economy]. *Visn. Ekon. Nauky Ukrainy – Bull. of Ukraine’s Econ. Sci.*, 2008, No. 2 (14), pp. 110–117 [in Ukrainian].
4. Zharova L.V., Kakutych E.Yu., Khlobystov E.V. *Ekologichne Pidpryemnytstvo ta Ekologizatsiya Pidpryemnytstva: Teoriya, Organizatsiya, Upravlinnya*, *za red. B.M. Danylyshyna* [Ecological Business and Ecologization of Business: Theory, Organization, Management], edited by B.M. Danylyshyn. Sumy, Univ. Knyga, 2010 [in Ukrainian].
5. Mykytenko V.V., Alymov O.M. *Metodologichni pidkhody z obgruntuvannya i prognozuvannya progresyvnykh tekhnologichnykh system u promyslovosti* [Methodological approaches to the substantiation and the forecasting of progressive technological systems in the industry]. *Ekon. Promysl. – Econ. of Industry*, 2003, No. 4 (22), pp. 48–57 [in Ukrainian].

6. Amosha A.I., Ivanov E.T., Prokopenko N.D., Ivanov S.E. *Kanony i Zakony Rynka, Kn. 8: Ekonomicheskoe Proektirovanie* [Canons and Laws of a Market, Book 8; Economic Design]. Donetsk, IEI of the NAS of Ukraine, 2005 [in Russian].

7. Mykytenko V.V., Demeshok O.O. *Tekhnologii upravlinnya zabezpechennyam ekonomichnoi bezpeky vyrobnycho-ekonomichnykh system* [Technologies of management of the support of the economic security of productive economic systems]. *Strat. Rozv. Ukrainy: Ekon., Sots., Pravo – Ukraine's Dev. Strat.: Econ., Sociol., Law*, 2009, Issues 3–4, pp. 158–169 [in Ukrainian].

8. Mykytenko D.O., Chuprina M.O. *Upravlinnya innovatsiinym potentsialom – klyuchova determinanta zbalansovanogo rozvytku ekonomichnoi systemy, v: Problemy i Perspektyvy Innovatsiinogo Rozvytku Ekonomiky Ukrainy, u 3 t.* [Management of the innovative potential is a key determinant of the balanced development of an economic system, in: Problems and Perspectives of the Innovative Development of Ukraine's Economy, in 3 Vols.]. Dnipropetrovs'k, National Mine Univ., 2009, Vol. 3, pp. 114–115 [in Ukrainian].

9. Danylyshyn B.M., Mykytenko V.V. *Fenomenologichni Al'ternatyvy Ekonomichnogo Zrostannya Ukrainy, u 2 t.* [Phenomenological Alternatives of Ukraine's Economic Growth, in 2 Vols.]. Kyiv, CSPFU of the NAS of Ukraine, Nichlava, 2008, Vol. 1 [in Ukrainian].

10. Mykytenko V.V., Alymov O.M. *Invariantni vymiry teorii politychnoi ekonomii ta praktyky upravlinnya v konteksti realizatsii tekhnologii tsileorientovanogo formuvannya potentsialu stalogo rozvytku Ukrainy* [Invariant dimensions of the theory of political economy and the management practice in the context of a realization of the technology of targeted formation of the potential of Ukraine's steady development]. *Ekonomist – Economist*, 2014, No. 4, pp. 6–12 [in Ukrainian].

11. Danylyshyn B.M., Mykytenko V.V. *Makrosystemna Evolyutsiya Ekonomiky Ukrainy, u 2 t.* [Macrosystem Evolution of Ukraine's Economy, in 2 Vols.]. Kyiv, CSPFU of the NAS of Ukraine, Nichlava, 2008, Vol. 2 [in Ukrainian].

12. Smolyanyuk V.F. *Desuverenizatsiya ta ekonomichna bezpeka Ukrainy: dynamika vzaemozalezhnosti, v: Materialy Kruglogo Stolu "Derzhavna Polityka Zabezpechennya Natsional'noi Bezpeky Ukrainy: Aktual'ni Problemy ta Shlyakhy Ikh Rozv'yazannya"* [Desovereignization and Ukraine's economic security: the dynamics of mutual dependence, in: Materials of the Round Table "State's Policy of Support of Ukraine's National Security: Actual Problems and Ways to Solve Them]. Kyiv, NAPA at President of Ukraine, 2013, available at: <http://nationalsecurity.org.ua/2013/04/10/kruglijj-stil-19-02-2013-derzhavna-polityka-zabezpechennya-nacionalno%D1%97-bezpeki-ukra%D1%97ni-aktualni-problemi-ta-shlyakhi-%D1%97kh-rozvyazannya/> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 25 листопада 2015 р.
і була оновлена 9 грудня 2015 р.